

prav težke razmere, se mora učiteljstvo izmenjati po petih ali šestih letih. Oblast bi ne smela pustiti, da naši ljudje na meji duševno in telesno propadajo sebi in narodu v kvar.

Kakšno učiteljstvo rabijo obmejne šole?

Na našo mejo ne spada vročekrvni politiki, ki bi hoteli s silo čez noč preobrniti vse razmere, ampak mirni, trezni in stvarni delavci ki znajo občevati s priprostim ljudstvom neprisiljeno in domače, ki so si v sedanjem razdrapanem času še ohranili trohico idealizma in precejšen kos vere v obstoi in zboljšanje našega naroda in države. In takih ljudi je hvala bogu še precej med nami. Le poiskati jih je treba, jim zagurati obstanek in pa pravočasni — povratek. Dolker se to dvoje ne izvede, je zaman vsako jadikovanje. To pa morajo izvesti v to poklicane oblasti in korporacije ne pa učiteljstvo.

Hren.

Iz Jugoslavije.

— **Všetje vojnih let v službeno dobo učiteljem-vojakom.** Nedavni vojni požar je mnogim državljanom povzročil moralno ali materialno ali celo obojno škodo. Vsi prizadeti se vse povsod zbirajo in zahtevajo na razne načine in s pomočjo raznih sredstev celotno ali delno povrnitev vojne škode od države, ki kot zaščitnica posameznih državljanov in kolektivnosti — temelječi ravno na recipročnosti, solidarnosti komponentov — jim jo mora povrniti. — Mnogi so jo že dobili, zlasti oni, ki s svojimi osebnimi kakovostmi so se znali preriti skozi maso oškodovancev. Drugi pa so zapisani na merodajnem mestu ter so radi tega lahko v gotovem pričakovanju, da jo dobe. — So pa državljani, ki isto trpe vojno škodo — in ta je za njih zelo občutna — a niso nikjer ne zapisani, ne poznani. In sicer so to učitelji — vojniki — maturanti 1914. — 15., kateri so morali pod orožje, čim so končali študije. Ti-le so prebili celo vojno ali na fronti, ali v ujetništvu, ali celo v Jugoslovanski legiji, boreči se na raznih evropskih bojiščih za tedaj sanjano, a sedaj resnično ujedinieno Jugoslavijo. Dosti teh učiteljev je tedanja močna Avstro-ogrška obsodila na sramotno smrt na vešalah s konfisciranim eventualnega imetja, pritisniviš jim vsenpovsod pečat veleizdajstva. V slučaju neuspeha vseh naporov in žrtev, naperjenih proti bivši močni monarhiji, bi se oni evidentno morali potepati kot brezdomovinci s trebuhom za kruhom po svetu. — No, in tem učiteljem naše oblasti ne priznajo vojne dobe za službeno, kar jim krivično povzroča moralno in materialno škodo; prikrajšuje jim plačo skoro za 2—3 povišici in zapostavlja jih za to dobo pri skupnem kompetiranju s tovariši. Prizadetim učiteljem se gre torej za priznanje nemalenkostnih do 60 torei za priznanje nemalenkostnih do 6 ujetništva in ki so maturirali 1914. leta), t. i. 2—3 povišice in za odpravo zapostavljanja, ki ga trpe, pri kateremsihodi kompetiranju s tovariši — sodobniki — sošolci in — kar je bolj moralno ubijajoče — celo z mlajšimi, katere je milejša usoda ohranila zdrave in čile doma, navadno na boljših mestih vpoklicanega učiteljstva, daleč od vojne in kateri spričo tega zamorejo vantirati pri vsaki priliki daljšo prakso. — Interesirani tovariši! Povzdignite neustrašeno svoj glas na učiteljskih zborovanjih ter zahtevajte, da se Učit. Udruženje takoj zavzame na mero-

dajnem mestu, da se nam takoj všteje v službeno dobo cel vojni čas in sicer od dneva nastopa službe. — To bi ne bila nobena gracija, ampak prava, najmanjša vojna odškodnina za nas prizadete učitelje, ki smo učitelji ter ne posedujemo drugega kakor — učiteljsko vzgojo in tolažilno zavest, da je dosti nas žrtvovalo v nedavni zgodovinski preteklosti svoje mladeništvu in svoje zdravje — edino bogastvo svoje — za zgraditev sedanje narodne države. — Alfonz Turko, učitelj.

— **Za učiteljstvo je izšel »Ročni katalog«** za leto 1922./23. Izdala ga je Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Katalog je zelo priročen in vsebuje zelo mnogo praktičnih podatkov, ki so potrebni vsaki učitelji in učitelju. Podatki se nanašajo na otroške vrtarice, učiteljice ženskih ročnih del, učiteljstvo osnovnih in meščanskih šol ter drugo strokovno učiteljstvo. Poleg dovoljnega papirja za beležke, obsega ročni zapisnik za razrednika za poljubno število učencev, zapisnik za posamezne predmete in urnik. Posebno praktična je vsebina, ki jo ima katalog spredaj. Kalendar je sestavljen tudi v srbohrvatskem in češkem smislu. Temu sledi rodopis naše vladarske hiše, opis naših zastav, seznam državnih oblastinonovi razdelitvi države, plače stalnega učiteljstva na osnovnih in meščanskih šolah, plače otroških vrtaric in učiteljic ženskih ročnih del, plače upokojenega učiteljstva v aktivni službi, podrobni podatki: o nagradah in dokladah, dovišicah, službenih prejemkih po odloku višjega šolskega sveta št. 73. 1922, službeni dobi, upokojitvi s tabelo za odmero pokojnine osnovno in meščanskošolskim učiteljem(icam), vrtaricam in učiteljicam ženskih ročnih del, o začasnih in stalnih upokojitvi, o draginjskih dokladah s tabelo za aktivno in upokojeno učiteljstvo ter o splošnih določilih k draginjski naredbi, o užitkih po umrlih učiteljih(icah), o nakazovanju preskrbnin, o rednih odtegljajih in lestvicah za odmero osebne dohodnine in invalidskega davka. Podrobni informativni podatki o naši stanovski in gospodarski organizaciji. Statistični podatki o šolstvu v Sloveniji. Ob koncu so še pridelane zanimive drobtinice. Ročni katalog je okusno vezan. — Prav toplo priporočamo.

— **Prijatelja šolstva.** Z Jesenic nam poročajo: Tukašnji carinski posredovalec St. Košan je podaril tuk. deški osn. šoli iz neke kazenske zadeve 100 Din, za revne šolarje. — Hvala mu! — »Sava« lesna trg. in industr. družba v Ljubljani je pa do posredovanju tuk. veleindustrija g. dr. Ernesta Rekarja naklonila naši obrtno-nadaljevalni šoli lep dar 1250 Din. — Da bi našla še mnogo posnetovalcev. — a.

— **Tov. Bruno Rozbaudu** v Sv. Vidu pri Ptujju je umrl edini sinček Boris. — Naše sožalje!

— **Tridesetletnica mature na moškem učiteljskem v Mariboru.** Dne 3. avgusta t. l. zvečer se je v restavraciji »Maribor« zbralo 11 nekdanjih sošolcev iz leta 1892, in sicer: Družovič H., Kitek Još., Pečar Sreč., Rošker Fr., Serajnik Dom., Šerona Vin., Tušek Mat., Vilher Sim., Vodenik Sim., Vrecl K. ter Zidar Fr. — 30 let v zgodovini ne pomeni posebno dolge dobe pomeni pa kaj za osebo, ki deluje že 30 let v naporni službi, v kateri so se ji delale najrazličnejše ovire če že ne od strank samih pa od naših črez vse »slavnih« nebodiljhtreba krajinjskih svetov v sedanjih obliki. — Bili smo v prav živahnem medsebojnem raz-

govarjanju, saj je vendar drug drugemu imel toliko zanimivega povedati, kar se pojavi pred nami častitljiva postava našega ljubega nekdanjega učitelja, zadnjega še živečega uda takratnega profesor-skega zbora, g. šol. svetnika dr. Bezjaka. Nobeden izmed nas se ni nadejal, da bo prispel iz Ljubljane k nam na naše skromno vabilce. Misli si lahko vsak, da smo ga sprejeli z odkritim srcem ter radostno vzklikom. Združeni smo bili zopet kakor nekdanj, toda sedaj s to razliko, da je g. šol. svetnik sedel med in ne več pred nami. — Sestanek je otvoril tov. Družovič nakar je tov. Vodenik povzel besedo, ki je proslavljal našega nekdanjega, sedaj med nami se nahajajočega blagega učitelja, ki nam je ob nastopu svoje službe, v 1. letniku začel odkrivati miline našega materinega jezika ter nas je v njem uglašal in uril. Do našega izstopa iz učiteljskega nam je širil obzorje v naši literaturi, poljudno je pojasnjeval medsebojno zvezo slovenskih narečij, ki so vznikla vsa iz nekdanjega prvega slovenskega jezika. Vsi smo ene matere sinovi, smo enega rodu, ene krvi. Gosp. dr. je bil prvi akademično izobražen profesor slovenščine na našem zavodu ter je staro, ozkosrčno pot v poučevanju našega materinega jezika opustil in nas je na širjem, svobodnejem, globljem potju učil spoznavati in ljubiti našo materinščino. Prvi je bil, ki je na nemškem učiteljskem vzbudil v slovenskih gojenih čut veselovanske skupnosti. — Ganjen se je zahvalil g. svetniku za te besede, povdarjal je svojo radost, da je njegovo poučevanje doneslo sad iz koiega smo črpalj ter selali seme ljubezni do slovenskega odnosno slovenskega naroda v tisoče in tisoče nežnih src naše mladine. — Tov. Zidar se je spominjal blagopokojnega ravnatelja Schreinerja, ki je pouk na učiteljskem ter v vadicah dočela prenovil. Pri vpisovanju v III. letnik smo se v pisarni od veselja kar zavzeli, ko je nas Slovenec novi g. ravnatelj ljubezno nagovoril slovenski, med tem ko nas je v prejšnjih letih k. k. Hofrat čemerno pogledal, naglo vpisal ter nas kolikormogoče hladno odpustil. Z novim ravnateljem se je začelo novo življenje. Dosedanji način poučevanja v pedagogiki, logiki, ukoslovju i. dr. je s zastarelimi knjigami vred vrgel med staro šaro, nastopil je novo pot, ki je prinašala trajne uspehe. Marljiv, kakor bučela, je poleg svojega uradovanja ter izven uradnega delovanja našel še čas, da je spisal toliko in toliko knjig. Ponosni smo, da je bil naš učitelj, Slava mu! — O rajnih profesorjih, Lavtarju in Koprivniku, je govornik omenil njuno premišljeno, z ozirom na kratko jima odmerjen čas kolikor mogoče globoko zasnovano ter temeljito poučevanje v njunih strokah. V metodiki sta nam kazala pota, po katerih nam je hoditi, da dobi mladina v teh predmetih točen vpogled ter temeljito prilastitev, ki bodi podlaga nadaljne izobrazbe. Prihajala sta k učnim uram resnih lic, navidezno strogega pogleda, a čez vse blagega srca. Pisatelja na pedagoškem polju sta bila oba, Slava jima! — Sledili so še drugi govori, navduševalo se je za našo ujedinjeno Jugoslavijo, radost se je množila, posledica: petje, Mešan zbor, moški zbor, spremljevanje na klavirju, duša božja, kaj hočeš še več! Skoraj bi bil pozabil nekaj omeniti. Nekateri tovariše so spremljale njih ljubeznevne zakonske družice, katerim sta se pridružili i dve dami, trenutno sicer še brez zakonskih mož, kateri nedostatek pa bodeta v kratkem odpravili.

Dvoje poštelj smo zopet razčvetterili (po tleh) in sladko zaspali. Na jutro smo — zadovoljni z računom — odšli ob 7. uri. Takoj po 2 km se nam je prikazalo 3 km dolgo Proščansko jezero, ki ob letovišču Labudovac pada v drugo — Labudovačko jezero. Vseh jezer je 13 in se razprostirajo v dolžini 12 km. Korana povzroča premnogo slapov, katerih slednji ima svoje ime kakor Galovac, Labudovac itd. Nad jezeri je vožna cesta, ob vodi pa so lepo urejene stezice, ki ti omogočajo dostop domalega do vseh jezer, pod vse slapove. Prepirali smo se dolj z ono Bosanko glede lepote Bleda in Plitvic in kar ozvoljeni smo bili, ker je značila Plitvice za lepše; no in sedaj, ko smo tu, smo sami strmeli, sopli, uživali lepoto, zrak in vodo v toliki meri, da bi ne mogli dati prednosti pred nobenim krajem kar smo jih doslej videli. Kaj bi Švicarji napravili s to prirodno krastoto!

Morali smo dalje, ko smo se okrepčali v gostilni (hotelov smo se izogibali ponoči in podnevi). Zapuščajoč Plitvičko dolino je svet postal zopet bolj in bolj krašovit, med kamenjem male njivice, vasi brez vode; zato so leta 1909. zgradili visoko gori velikanski rezervar, ki napaja vso kraško okolico z dobro pitno

Hvala Vam lepa, posebno še gospej Družovičevi, saj sta nam omogočile mešan zbor. Oprostite mi, da se na Vas šele sedaj spomnim. Do prihodnjega sestanka boste gotovo pozabile mojo sedanjo nerodnost. G. šolski svetnik Vam je prav prisrčno govoril za kar se mu na tem mestu namesto Vas toplo zahvalim. Žal, da ima vsaka stvar svoj konec! V največjem veselju se je v našo naglobljvo žalost pojavil med nami varnostni organ, ki nas je vljudno spomnil na razstarek. Sklenili smo, da se čez pet let zopet snidemo. Dodatno še omenim, da smo se s »slava« klici spominjali naših rajnih tovarišev ter da so se prečitala pisma onih nemških tovarišev, ki iz republike Avstrije niso mogli dospeti k nam. — Drugi dan smo šli k neizogibnemu fotografu, nakar smo jo mahnil v pmetijsko šolo. Tukaj nas je ravnatelj, g. Zmavc, z veseljem sprejel ter nas je vodil po vrtu, polju, vinogradu, po hlevih ter kletih, povsod razkazujoč ter pojasnjujoč. Tovariš Zidar se mu je v imenu posetnikov toplo zahvalil ter izrekel prošnjo, da naj i v bodoče tako prijazno sprejme učitelje, ki ga bodo prišli prositi enake usluge, kakor mi sedaj. — G. ravnatelj je v odgovoru povdarjal, da s tistim veseljem, kakor danes sprejemal bo i bodoče učitelje, ki jim razkazoval Prigovarjal nam je, naj skrbimo, da bi kmetje v vedno večjem številu pošiljali svoje sinove na kmetijske šole, kaiti le v izobrazbi nam je spas. — S solzami v očeh smo se v poslovljnem govoru razstali z vzklikom: »Na svidenie čez pet let!« — dár.

† **Ena Žerjavova.** 26. t. m. je umrla v ljubljanski bolnici tov. Ena Žerjavova, mestna učiteljica. Pokojnica je bila vzorna koleginja in vneta učiteljica, vendar bolelna že doli časa. Vkljub boleznim ni hotela ponustiti od svojega poklica, tako da so jo v zadnjem času prav s silo napotili do tega, da se je ločila od šole in se posvetila tudi skrbi svojega zdravja. Bila je odlično naprednega mišljenja in zavedna članica naše organizacije, po značaju pa sila skromna in ponižna in je uživala zaradi tega visoko spoštovanje med svojimi tovarišicami. — Bodi ohranjen vrli kolegini časten spomin!

— **Učiteljska tiskarna na »Velesjemu«** v Ljubljani. Tovariše in tovarišice opozarjamo na oddelek Učiteljske tiskarne na ljubljanskem velesjemu. Letos bodo zastopani vsi oddelki tiskarne in bo imela večji prostor od lanskega na seimu. Posebno ugodna prilika bo za udeležence pokrajinske skupščine, da si ogledajo izstavljene izdelke nazaj grede, ko se bodo vračali z Bleda. Razstavni prostor Učiteljske tiskarne na ljubljanskem velesjemu je v paviljonu E, št. 3.

— **Rektorat ženevskega vseučilišča** je odločil da revni dijak iz naše kraljevine, ki bi posečali omenjeno vseučilišče, lahko plačujejo vse pristojbine za kolegino, seminarje, laboratorije itd. s kurzum dinar ali pari švic, franku (1 dinar = 1 švic. frank), to pa samo oni dijaki, ki bi imeli v to svrho priporočilo katerega našega vseučilišča ali druge visoke šole, da so po študijskih uspehih in po gmotnem položaju vredni takega popusta.

— **Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.** (Od 8. do 17. septembra.) Delo na razstavnem prostoru redno napreduje. Skoraj vsi paviljoni so že dogotavljeni. Treba bo samo še očistiti prostor in paviljone opremiti. V lastnem interesu vseh razstavljalcev je, da pravočasno naznajo svoje želje glede posebne opreme in

Suppe itd.), kar je bilo znak zagrebškega nemčevanja. Seveda nismo ostali dolžni šaljivih pripomb.

Do večera smo hoteli priti še na Plitvička jezera, dasi so nam napovedali 41 km. Ker je bila cesta ravna in dokaj dobra, so kolesa švigala kakor ob dirki. Vsa okolica je posejana z rodovitnimi njivami in travniki. Opazil sem drvo prosa in lepo razvito turščico.

Na Vrhovinah smo križali železniško progo, ki vodi od Karlovca proti Dalmaciji. Tu je tudi železniška postaja za Plitvice, ki so oddaljene 25 km (12 km do prvega jezera). Spotoma smo srečali kmečko svatbo na težkih vozovih, okrašenih z velikanskimi zastavami. Na širnih, sočnatih travnikih smo že opazili veliko in lepo rejeno živino. Otroke — pastirje — smo izpraševali o šoli in učiteljih, ki so kaj lepo govorili o njih. Kaditi si ne upajo, ker bi bil učitelj zlovoljen. Tene ne, pač pa samo zažvižga. Naša domovina je Jugoslavija to so vedeli. Na vrašanje, kako se zove naš kralj, so dejali: »kralj Aleksander.«

Ob 7. uri se usidramo v Leskovcu — 302 km — desno stran ceste pri Milenčici, ki nas smehljajočim obrazom pozdravi. Zda sem šele spoznal ono ostrizeno leto-

viščarko z Baške. Da je bil pozdrav še svečanejši, je devovodia tresnil ob mizo in pravilno donazoril prislovico. Zabava je šla v noč, petje se je mešalo s pripovedkami, dokler ni gospodinja pripravila okusnega purana. Kuhinja in gostilna sta nameščeni v istem lokalu. Nehote so mi misli prešle na one prelepe kuhinje na otoku Krku. Tamkaj je kras vse hiše kuhinja s cementno mizo, ki na njej plamtli oženi, stene so obite z lepimi preprogami, na trojnih policah se vrste lepo pisani (beneški) krožniki, skodelice, pod njimi pa vise krasno slikani vrčki. Dekle ne zamudi si ogledati kuhinje preprostih Omišljanov! Po hrvatskih hišah kuhajo večinom nad ognjem, ki plapola na tleh.

Seljaki, ki so sedeli okoli mize, so se nam odmaknili in čudno so se pogledovali da se mi kolezarji zanimamo za poljske pridelke i. dr. V dolini pridelujejo samo jarino, tudi pšenico, ki je vsled tega še zelena. Širni gozdovi, ki smo jih občudovali vsled izredne kraste in uprave, so državna last; kmet mora les kupovati od gozdne uprave, ki ji načeluje inženir. V gozdih so volkovi in medvedje. Oboji so poletni boječji in beže pred človekom, če jih ne draži.

vodo, prav do razpotja na Bihač. Profi Rakovići smo srečavali seljake, ki so se vračali s semnja. Ne ene žal besede nisi čul, ko so se umikali s svojo živinico, nasprotno, nas je še vsakdo prijazno pozdravljaj. Cesta postaja vedno lepša in lepša, kolesa drve kakor po cementnem tlaku skozi male vasice, sestoječe iz nizkih, z desk zbitih hišic. Tu skladajo oves po tlakanem dvoru in velike kolobarje, da ga zmanejo, tam koša seljak pšenico, kakor pri nas ajda ali lan, tam suče četvorica ali osmerica ročne mlatilnice, ondi vidiš dva starčka, ki vjeta po dvoru pšenico in pleve, dočim oni slednji izpirajo pšenico in jo na riuhah suše po travnikih. Vsak kraj ima svoje posebnosti.

Ob pol 16. uri — 350 km — prispemo v Slunj. Imeli smo srečo da smo obstali pri najpriaznejšem gostilničarju, ki je slučajno Srb (Stevo Stefanović). Voditelj našega tehničnega oddelka je bil toliko previden, da je kolo naslonil skoro navpično, vsled česar je padlo in si zlomilo os. Postrežni gostilničar odhiti v mesto, dirjajoč od Poncija do Pilata, dokler ne stakne nove osi; ker pa nam je nagajala tudi cev, povede tehničnega načelnika k nekemu živinozdravniku, ki mu brezplačno podari docela novo dušo. Živahni Stevo obvesti

dekoracije prostorov in paviljonov. **Vozne olajšave za vse razstavljalce in posetnike pokrajinske obrtne razstave.** Prometno ministrstvo in ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani je dovolilo vsem razstavljalcem in posetnikom razstave na vseh železniških progah naše države polovično vožnjo, tako za osebnih promet, kakor za dovoz in odvoz razstavnih predmetov. Tozadevne legitimacije se bodo te dni razposlale v vse kraje naše države tako da si jih bo lahko vsakdo pravočasno nabavil. Opozorjamo pa na to, da je legitimacija brez znaka oziroma znak brez legitimacije neveljaven. Znak se je uvedel zato, da se vse posetnike razstave takoj spozna in se jim lahko gre na roko, ne da bi bilo treba dolgo povpraševati. **Preskrba prenočišč** za obiskovalce razstave. Vse zunanje obiskovalce in razstavljalce opozorjamo, da jim na željo preskrbi prenočišče stanovanjski odsek razstavnega odbora, ki bo ves čas razstave permanentno v službi. Priporočamo vsem razstavljalcem, da se tega odseka v najizdatnejši meri poslužijo, da se na ta način prepereči vsako odiranje. Vse tozadevne želje se lahko takoj sporoče temu odseku z natančno navedbo, za koliko oseb in dni se želi prenočišče, skupno ali posamezno, itd. Istotako se naj vse event, pritožbe glede prenočišč temu odseku sporoče. **Pisarna razstavnega odbora** se nahaja na razstavnem prostoru v Prešernovi ulici, kamor naj se blagovolijo obrniti vsi interesi, kjer doka vse pojasnila in navodila za razstavo.

— **Začetek šol. leta 1922/3 na mestni ženski realni gimnaziji v Ljubljani in na z njo združenih oddelkih. Petrazredna gimn. osnovna šola.** Vpisovanje v I. razr. in ostale razrede se vrši v torek, dne 12. sept. od 9—11, v posameznih razredih v poslopiju liceja na Bleiweisovi cesti. Za vstop v I. razr. je prinesiti s seboj krstni list in izpričevalo o cepljenih kozah. V višje razrede osnovne šole se ne sprejema nobenih novih gojenk. Pouk se prične v sredo, dne 13. sept. t. l. za I. razr. ob 9. uri, za ostale razrede ob 8. uri. — **Mestni dekl. licej.** Šol. letni 1922/3 ostaneta le še razreda V. in VI. Vpisovanje za gojenke, ki želijo nanovo vstopiti v enega izmed teh dveh razredov, se vrši v torek, 12. sept. od 8. do 9. ure. Gojenke prinesejo s seboj zadnje izpričevalo in krstni list. Sprejemni izpiti za gojenke so v sredo, 13. sept. ob 8. uri. Gojenke, ki so bile že na zavodu, se javijo v sredo, dne 13. sept. t. l. od 9. do 11. ure z zadnjim izpričevalom. — **Mestna žen. real. in ref. real. gimn.** Šol. l. 1922/23. se otvori še IV. razr. realne in VIII. razred ref. real. gimnazije. Vpisovanje za nanovo vstopilne gojenke v I. do VIII. r. se vrši v torek, dne 12. sept. od 8. do 10. ure. S seboj je prinesiti zadnje izpričevalo in krstni list. Sprejemni izpiti za gojenke za I. razr. in za gojenke v ostale višje razrede so v sredo, 13. sept. ob 8. uri. Gojenke, ki so bile že na zavodu, se javijo 13. sept. od 9. do 11. ure z zadnjim izpričevalom. **Ponavljalni in dodatni izpiti za licej in gimnazijo** se vrše v sredo, 13. sept. ob 8. uri. — **Vpisnina in prispevek za učila** za gojenke liceja in gimnazije Din 10.—. **Otvoritvena služba** božja za gimn. osnovno šolo, za licej in za gimnazijo je v četrtek, 14. sept. t. l. ob 9. uri v nunski cerkvi in je obvezna za vse gojenke. Po službi božji se vrnejo vse go-

meščane da so »pr' mej' duš, Kranjci« tu, in brž se je zbrala okoli nas prijazna družba Slovencev in Hrvatov. Ponosno so odmevale v noč popevke: »Slovenec, Srb, Hrvat, za uvijek brat i brat«; iz nagovora ondotnega meščanskega učitelja je bilo zaznati, da gori odkrito za popolno edinstvo SHS in odkritosrčno ljubi svojo domovino in kraljevo dinastijo, tako kot mi Slovenci. Popevanja nista mogla zastaviti oborožena stražnika, ki sta se ponovno oglašala, zato se je morala zabava ukiniti po odločitvi harambaše. Nočevali smo na slami v gostilniški sobi.

Naslednji dan smo imeli zopet krasno cesto do Krnjaka — 384 km. Ko smo se malo okrenčali smo odhiteli še isti dan preko Karlovca v Metliko, kjer smo povčerjali, nočevali pa smo že onstran Gorjancev v Zajčevi gostilni — 460 km.

V Novem mestu smo v najboljši gostilni naleteli na velikodušno osobje, ki nam ni utegnilo postreči niti z lavorjem čiste vode pač pa so nas najgostoljubneje sprejeli kolegi v Toplicah in Zagradu.

555 km smo imeli za seboj vrnivši se v Ljubljano.

Poznam Slovenijo in Slovence, prehodil sem Srbijo, da sem spoznal plemenito dušo ondotnega seljaka, šel sem v

jenke v zavod, da se jim naznami urnik in prečita disciplinarni red. Pouk se prične na liceju in gimnaziji v polnem obsevu v petek, dne 15. sept. t. l. ob 8. uri. — **Enoletni trgovski tečaj.** Rok za vpisovanje je določen na petek, dne 29. sept. od 15. do 17. ure. Sprejemni izpiti je v soboto, 30. sept. ob 8. uri. — **Enoletna gospodinska šola.** Rok za vpisovanje je določen na dan 2. okt. t. l. od 10. do 12. ure. — **Gojenkam in staršem svetuje ravnateljstvo,** da se točno držijo določenih rokov, ker se pozneje ne sprejme gojenk pod nobenim pogojem. — **Ravnateljstvo.**

— **Na državnem ženskem učiteljsku** je vpisovanje za šolsko leto 1922/23. v torek, dne 12. septembra, in sicer za I. do 4. razred dekliške vadnice in za otroški vrtec od 8. do 10. ure, za II. do IV. letnik učiteljska pa od 10. do 12. ure. Isti dan ob 14. uri naj se javijo v zavodu tudi vse v I. letnik pogojno sprejete učenke. Šolsko leto se prične v četrtek, dne 14. septembra s slovesno službo božjo ob 8. uri. Vse podrobnosti so razvidne na razglasu v veži šolskega poslopija.

— **Na državnem moškem učiteljsku v Ljubljani** bo vpisovanje v I. razred deške vadnice v ponedeljek, dne 11. septembra od 8.—10. ure, v I. letnik učiteljska pa 11. septembra od 10.—12. ure. Istočasno se naj javijo tudi gojenke, ki so bili meseca julija sprejeti. Sprejemni izpiti za I. letnik se bodo vršili 11. septembra od 14. ure dalje. Vpisovanje v II.—IV. razred deške vadnice in II.—IV. letnik bo v torek, dne 12. septembra od 8.—10. ure. Šolsko leto 1922/23. se prične v četrtek, dne 14. septembra s slovesno sv. mašo.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **DO Spodnja Poljskava.** Ko smo lani s šolsko mladino prvič uprizorili nekaj igrice, deklamacij in petja, smo čutili vsi, da je bil to komaj plah začetek, ki mu je treba mnogo krepke volje in zdravih moči ako hočemo, da vzrastejo iz njega lepi in plemeniti sadovi za povzdigo narodove samozavesti. Šli smo na delo, oči vrpte le v lepoto cilja in ne v tisočere težkoče in — dosegli smo cilj! Le peščico otrok smo imeli na razpolago (imamo namreč šolarje, ki jim starši niti ne puste sodelovati), vse drugo je bilo treba šele iskati in prositi. In v kljub temu smo nudili ljudstvu 22, točk bogat vzpored! Res, dolg vzpored, a tako pisan da so one tri ure minule kakor sami veseli hipi. Začetek je tvorila naša prelepa himna »Nanrei zastava Slave«. Koi nato je orjaški fant iz IV. razreda z zanosom poklical ljudstvu v spomin naše osvoboditve iz 1000letnega robstva in z mrkim preziranjem pokazal na strto moč naših tiranov — v Lebanovi »Jugoslovanski«. Sledili sta Gregorčičevi »Znamenje« (dekl.) in lepa troglasna »Zaostali otiči«. Nato so naši pogumni mali igralci uprizorili »Lažljivo Mileno«. Dasi so igrali vsi prvič, so nastopali tako sigurno in lahkotno, da smo se jim sami čudili. — Ljubka je bila šaljiva pesem »Sraka« in dvogovor »Mladi dedek«. Gimn. lijev pa je bil naslednji prizor: Kleče in s sklenjenimi rokami so prosili mladi nevi in pevke v veličastni »Molitvi za slovanški rod« za srečo svojega naroda. Nobe-no srce ni moglo ostati trdo ob tem lepem prizoru in milih glaskih. — Prednašanje Župančičevega »Razgovora« je iznova

Hrvatsko Primorje in v Liko, da na licu mesta pogledam v dušo hrvatskega plemena, in reči moram, da je i hrvatsko plemo v bistvu nepokvarjeno, v kolikor ga niso okužila mestna ozidja. Hrvatska inteligenca ne pozna svojega seljaka in ga tudi ne razume, naravno, da narod tudi ne vrača ljubezni, ker je ne uživa. Za radičevski pokret ljudstvo v tej okolici ni zavzeto, kar nam svedočijo razbita proklamacija republike povodom sokolskega izleta v Plitvice, mnogobrojni cirilski napisi na vseh trgovinah in gostilnah od Otočca do Krnjaka, slike kralja Petra Osvoboditelja v gostilniških prostorih, navdušenost učiteljstva in mirno — trezno obnašanje slehernega ondotnega državljana.

Mislil sem, da bo opis kratek, a je nehoti postal obširen da nisem utegnul zlitj vanj vseh doživljajev in občutkov. Želim le, da bi malce vzbudil med tovariši smisel do spoznavanja domovinskih lepot in narodne duše. Zastavi lahko kolo — in hajdi venkaj iz zaprašene gnezda! Nas je veljalo 9 dnevno potovanje 2000 K; toliko si sigurno lahko prihraniš tekom leta. Če želiš natančnejših podatkov, so ti vedno na uslugo Rudličku, Viktoričku Antičku i. dr.

potrdilo, da je duša našega naroda prepojena finega poetičkega čuvstvovanja. Skoraj brez navodila sta mamica in sinko našla vse one nianse, ki naslikajo in predočijo prelestno lepoto Župančičeve pozemlje Lena očarujoča je bila mlada mamica pri kolovratu, zdati materinsko-šegava, zdati globoko potrta ob sinkovih sanjah; ljubeč je bil sinko v svoji jezici napram mamini šegavosti in potem v svoji bojazni in pridobila sta vse gledalce — tudi najbolj zakrknjene — na koncu v svoji udanosti in zaudljivosti k Vsegamogočnemu. — Drugi del vzporeda pa se je vršil v »gozdu«. Živahne, prekrasne pesmi, kakor »Na goro«, »Telovadska« »Tičke«, so vedno iznova požvili napetost in veselje udeležencev. — Jako lepa je bila igra s petjem »Na razpotju«. Ugajale so lepe vile, omilil se je vsej publiki ubogi Janko in smejal se se robotemu očmu. Krasen je bil tudi nastop lepe ženice. — Ljubko so povedali in zapeli svoje pesemce malčki iz I. in 2. razreda: »Račice«, »Petelin in putka«, »V šolo«. — Vsem, velikim in malim preprostim in inteligentni pa sta ugajala »ženin in nevestica« iz I. razreda, ki sta dvoglasno zapela »Kje so tiste tičke moje«. Tudi Ciciban je bil nadvse ljubeč. H koncu smo še poslali na oder škrate v pesmi »Povest o škrate«, ki bo ostal deci pač dolgo v sladkem spominu. — Vzpored je zaključil nastop pevec in pevka z zastavicami in rokah. Navdušeno so zapeli »Slavija se širi«, mahljali in nazdravljali z zastavicami ter želi odobravanje in zadovoljstvo vseh navzočih. — Veliko požrtvovalnost in ljubezni do stvari je izkazal pragerski nadpoštar, g. Gerbič, ki je prevzel spremljevanje petja na harmoniju in se nam je žrtvoval vso nedeljo in še v ponedeljek popoldne. Tudi tovariš s Pragerskega g. Fabič, je bil jako marljiv in je lepo uredil in okrasil oder. Vsa čast pa nadučitelju gosp. Koprivu, ki je tako dobro naučil petje in tekal, dobesečno rečeno, od Poncija do Pilata, da je spravil skupaj oder, kulise itd., si izposodil harmonij ter končno energično povabil tudi vso polskavsko in pragersko inteligenco in moztote, ki so pripomogli, da je bil gmoten uspeh jako lep — 4028 K. V tem oziru se je posebno odlikoval gospod veleposetnik Glančnik. — V ponedeljek po sklepi naši so bili vsi otroci pogoščeni s kavo in potico, popoldne pa igri pa zopet samo igralci. Vsem, ki so v to prispevali, srčna hvala! — Otrokom ostane ta dan v spominu kot najlepši praznik njihove šolske dobe. Ponosni so, da so nudili odraslim toliko lepota in se bodo trudili, da bodo v prihodnje napravili še vse lepše in boljše. Delavnost dece je tvoja bodočnost, narod!

Naša gospodarska organizacija.

PRAVILA UČITELJSKEGA DOMA V MARIBORU.

I. Ime in sedež društva.

§ 1.

Društvo se imenuje »Učiteljski dom« in ima svoj sedež v Mariboru.

II. Namen društva in delokrog.

§ 2.

Društvo ima namen omogočiti sinovom in hčeram učiteljskih rodbin študij na zavodih v Mariboru s tem, da jim nudi primerno stanovanje, in hrano po znižanih cenah, skrbi za njihovo nadzorstvo izven šolskega časa, jim nudi pomoč pri študiju ter gleda za njih nadaljno smotreno vzgojo. V ta namen si vzame društvo v najem, kupi ali sežida lasten dom.

§ 3.

Delokrog društva obsega vse kraje, ki gravitirajo v Maribor in pripadajo mariborski oblasti. Pri sprejemu dijakov in dijakinj v oskrbo v »Učiteljskem domu« pridejo v prvi vrsti v poštev učiteljski otroci iz tega delokroga. V drugi vrsti se le pridejo v poštev učiteljski otroci iz ostalih delov Slovenije, oziroma kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ako pa dopušča prostor in razmere, se lahko sprejmejo tudi otroci sorodnikov učiteljstva iz dotičnih krajev. Le v slučaju, da ne reflektira dovolj otrok učiteljstva in njihovega sorodstva na vsprejem, se morejo sprejeti tudi sinovi in hčere neučiteljev v oskrbo v »Učiteljskem domu«.

III. Sredstva v dosegu namena.

§ 4.

a) Redna članarina društvenikov.
b) Prispevki ustanovnikov, dobrotnikov, podpornikov in volila.
c) Lastni dom.
d) Izdajanje in zalaganje knjig, slik in drugih publikacij.
e) Prirejanje sestankov, zborovanj, predavanj, javnih nastopov, cvečičnih dnevoev, veselje in koncertov.

IV. Članstvo tvorijo:

§ 5.

- Ustanovniki,
- dobrotniki,
- redni člani,
- podporniki.

Ustanovnik postane lahko vsaka fizična ali pa juridična oseba, ki plača za društven namen enkrat za vselej, ali pa v obrokih tekom enega leta 1000 dinarjev.

Dobrotniki so tiste fizične osebe ali pa juridične osebe, ki plačajo za društveni namen enkrat ali pa tekom enega leta v obrokih 200 dinarjev.

Redni člani so pa le aktivne in upokojene učne osebe obojega spola, javnih učnih zavodov v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki plačajo vsako leto v društveni namen članarino, katero določi občni zbor.

V. Pravice in dolžnosti rednih članov.

§ 6.

Vsak redni član ima aktivno in pasivno volilno pravico ter se sme udeleževati vseh društvenih zborovanj, pridedilcev in občnih zborov, ter pri njih aktivno sodelovati.

§ 7.

- Vsak redni član je dolžan redno plačevati letno članarino, kakor je določil občni zbor. Kdor ni kljub pismenemu opominu plačal dve leti zaporedoma članarino s tem preneha biti član.
- Širiti med znanci in prijatelji smisel za namen društva ter mu pridobivati na ta način novih članov in gmotnih sredstev.
- Delati z vsemi dovoljenimi pripomočki na to, da se društvo čimpreje in čimbolj gmotno opomore in more nuditi tem več koristí.

VI. Uprava društva.

§ 8.

Društvo upravlja:

- upravni odbor,
- nadzorstveni odbor,
- občni zbor.

§ 9.

Upravni odbor obstoja iz načelnika, njegovega namestnika in še 7 članov, katere voli občni zbor. Načelnik in 4 člani upravnega odbora morajo biti iz Maribora, oziroma okolice. Upravni odbor izvoli iz svoje srede tajnika, blagajnika in njiju namestnika. Ostali so odborniki. Vodstvo upravnega odbora tvorijo načelnik, tajnik in blagajnik, oziroma njih namestniki. Delokrog vodstva je posvetovati se o tekočih društvenih zadevah in vršiti pripravo za seje upravnega odbora. Načelnik sklicuje vodstvene in odborove seje po potrebi, najmanj pa vsako četrtletje ali pa, če to zahtevajo vsaj trije člani odbora.

Opravilna doba upravnega odbora traja redno eno leto, oziroma do prihodnjega občnega zbora. Upravni odbor je sklepčen, ako je navzočih vsaj pet članov. Sklepa pa z nadpolovično večino. Pri enakem številu glasov odloča načelnik.

§ 10.

Nadzorstveni svet obstoji iz petih članov. Voli jih občni zbor. Izmed teh morajo biti vsaj, trije iz Maribora ali okolice. Člani načelstva ne morejo biti voljeni v nadzorstvo. Nadzorstvo voli izmed sebe predsednika, namestnika in zapisničarja. Nadzorstvo nadzoruje upravo društvene imovine in poslovanje upravnega odbora ter gleda, da je to poslovanje v skladu z društvenimi pravili in sklepi občnega zbora. Pregleduje — kadar hoče in nenapovedano — najmanj, pa dvakrat na leto vse društvene listine, knjige ter blagajno ter lahko zahteva pojasnil. Pregleda vsakoletni računski zaključek in o njem poroča na občnem zboru. O vsem svojem poslovanju vodi zapisnik.

Nadzorstvene seje sklicuje predsednik nadzorstva. Vsako leto pa se morata vršiti vsaj 2 seji. Kakor upravni odbor, tako je tudi nadzorstveni odbor sklepčen, ako je navzoča nadpolovična članov. Sklepa istotako z nadpolovično večino glasov. Pri enakem številu glasov odloča predsednik.

VII. Poslovanje upravnega odbora.

§ 11.

- Načelnik sklicuje in vodi odborove seje, občne zbornice ter zastopa društvo na zunaj. On podpisuje s tajnikom vse spise, ki se tičejo uprave, zapisnike, hrani društveni pečat in je odgovoren za sklepe upravnega odbora.
- Tajnik oskrbuje vse pisarniške posle, spišuje in podpisuje zapisnike in vodi opravilni zapisnik ter sestavlja in podaja poročila o društvenem delovanju. S predsednikom podpisuje vse pravno veljavne listine in spise.
- Blagajnik vodi vse knjige in račune glede imovine in gotovine društva. Sprejema in izdaja denar, ter z načelnikom podpisuje vse spise, ki zadevajo denarno poslovanje. Redne izdatke, krije blagajnik sam iz društvenega premoženja, določijo pa se imenoma v seji upravnega odbora. Izredne izdatke pa krije le v sporazumu z vodstvom, odnosno načelnikom. Sestavlja vsako leto društven račun, oziroma proračun ter o njem poroča občnemu zboru. Ako je kdo izmed društvenih funkcionarjev zadržan, ga nadomešča njegov namestnik z vsemi pravicami in dolžnostmi.